

אננו עוֹלָיִם עַל אֵל-גִּימְטָאָר

סאח קפיטן ר. אינגרסול

ה ק ר ב

התנשאו פני הקרקע לכמה מאות רגל נוספות והסתיימו בכיפת-סלע. יכולתי להבחין שם בקבוצת קצינים וחיילים אמריקאיים היושבים על הסלע, וצופים על פני המשטח, מבעד למשקפות, למשהו שמעבר לו.

לאורך כל צדו של המשטח בואכה לאויב, נמצאו טרשי סלעים די גדולים, ודי קרובים זה לזה, — כמעין גדר אבנים שהוקמה מניה-וביה. מאחורי כל סלע כזה השתרע חייל. היה זה קור-היורים; ולכשצעדנו על פני הרמה השטוחה, היו הם נוטלים ומרימים את רוביהם בזה אחר זה, ומשי-עינים אותם בטוחות על הסלעים, או אם שכוב היה-היה משעין את רובהו על סלע, ופולט יריה. הרובים פצצו ורעמו כמעט ללא הפוגה. מאחורי קור-היורים, יתכן עשרה או חמש-עשרה רגל נמוך ממנו, נראתה שורה רחבה נוספת של חיילים. אלה היו שרועים על גבם או על בטנם — רוביהם לצדם או מתחת לראשיהם. ונדמה היה שכולם ישנים להם בנחת. לולא קסדות-הפלדה שלהם, כי או — לפי מצבי-הגוף שלהם — היו האנשים שבקור-היורים נראים כדמויות שבתמונה מימי מל-חמת-האזרחים, וכנמצאים מאחורי גדריי-אבנים עדומות בוירג'יניה—ולאודוקא בתוניסיה. המראה כולו עשה רושם של משטר וסדר, וללא אותות סכנה, ובכל זאת, גשאתי את רובי לפני בשתי ידי, כולי דרוך לבאות.

חציתי את המשטח באלכסון, לעבר מרכזו, למקום בו ניתכה מרבית האש. זכורני שעברתי ליד החיילים הישנים והחילתי מהלך הליכה שפוי-

* מלחמת-האזרחים בין הצפון לדרום בארה"ב,

1861-65 — המערב

משהגענו, קפיטן הנרי ואנכי, אל פסגת הגבעה היה כבר הקרב בעיצומו מזה חמש-עשר או עשר-רים רגע. משטיפסנו על מדרון הגבעה, שמענו מלכתחילה קול יריות רובים ואחרי כן את קול שעולה הכבד של מכונת-יריה, ולבסוף שורת הת-פוצצויות. כל הקולות נישאו מעם אחורי הגבעה, ובטפסי עליה עלה לפתע בדעתי שהדבר דומה לאדם, הממהר, כל עוד הנשמה באפו, במעלה המכבש של מגרש כדורגל וקול התרועה נישא מבפנים. — והוא יודע כי כבר הוחל בתחרות וכי משהו מלהיב התרחש, אולם בכ"ז אין הוא יודע אל-נכון מהו הדבר, והוא נרגש וחסר-סבלנות. הדברים אותם זוכר אני, בטפסי בגבעה, הם קור-לות היריות ואתה הרגשת ההתלהבות והשאיפה להגיע במהרה למקום ממנו אוכל לצפות במתרחש. לרגע קט חדלתי מהיות חיל והפכתי לעתונאי.

בקצה המעלה, מקום בו נראו לנו לראשונה צלליות הרינג'רים אל מול קור-הקיע — גילינו לא פסגה חדה, אלא משטח מוארך וקעור, הגבוה יותר בפאותיו מאשר במרכזו. אורכו היה כמה מאות מטרים, בקו מקביל לקור-הרכס של ההרים הגבוהים יותר, ועל כן גם בקו מקביל לדרך החור-צה את מיצרי-ההרים, רוחב המשטח היה כמה מאות מטרים. דוגמת הגיא, היתה קרקעיתו גוקשה וסל-עית, אולם התרשמותי הראשונה היתה מהפרחים ששם, — הפרחים והציפרים. כיפת-הגבעה הקטנה, על-אף יובש אדמתה, היתה אחו של פרחים, כוכבי-ביות ופרחים מצבע כתום, ארגמן ולבן, עד לגובה הברכיים. באויר ריחפו הרבה ציפרים ועירות ובי-היותן נרעשות מקול היריות — טרפו את טרפן ופנו אחור. שמאלה, בקצהו הרחוק של המשטח,

פה כשכדור-אויב ראשון חלף לידו. הוא התוו
בחזרה מאחד הסלעים שמלפניו ואחריו עוד אחד
ועוד אחד, ובתיאום-זמן עם הכדורים נשמע קול
נביחתו החלול העמוק של קנהו של כלי-נשק או-
טומטי, לא מהקטנים. היתה זו מכונת-יריה כבדה
שירתה מעמדה שמעברה השני של הדרך. הצנחתי
את ראשי בהטף וגחנתי ליד חיל שאותו רגע
עסק בכיוון רובהו. התקדמתי קמעה בזחילה לצדו,
והצצתי ניכחי אל מעבר ל"גדר" הסלעים.

אנו נמצאנו בקצה העליון של צדו האחד של
גיא גדול, שקירותיו כמעט והיוו צורת אות V
מושלמת. בתחתית ה-V היתה הקרקע שטוחה רק
כדי רחוב הדרך, שחצתה אותו בקו ישר למדי.
הדרך היתה שוממה, ובכל לא נראה סימן חיים
כלשהוא. לא באחד משני מדרוני-ההרים ואף לא על
הקרקעית השטוחה. ושני מחסומים נמצאו על הדרך,
האחד מימין והשני משמאל. את כל אחד מהם היוו
שני קירות אבן כבדים שנקבעו במקומם כך שכלי-
רכב יאלץ להתפתל בינותם בצורת האות S.
המראה שבגיא נראה היה עוד יותר רוחש-שלוה
מזה שעל פסגת הגבעה. עיני לא הכחינה באויב
כלשהו.

יכולתי לשמוע סביבותי את קול היריות, ומדי
כל מספר רגעים נישא על פני הגיא קול הדהודו
העמוק של כלי-יריה. אולם לא יכולתי לגלות
מקומו. לכתחילה לא יכולתי לראות דבר. אח"כ,
בהמשיכי להציץ, נתבהרו לי בהדרגה, על מדרון-
הגבעה המנומר בכתמי חום-אפור, כתמים של חום
בהיר יותר, בהוסיפי להסתכל ביתר הבתנה, יכול-
תי להכיר שהיו אלה עמדות מסוג מסוים, כאן —
שקי-חול היוו קו ישר בלתי-טבעי; שם, נגולה
אדמת-חוליה שנערתה מאחת החפירות. ובעוד אני
מסתכל יתה לראשונה מרגמה אחת ממרגמות-
הרינג'רים הקלות, מהרמה השטוחה שמאחורי.

קודם לכן, מעודי לא שמעתי קול ירית מרגמה,
וקול השאון, בהיותי קרוב אליה, גרם לי שאקפוץ
ממקומי. מרגמה מקימה שאון איום מדי ירותה,
מין קול-שיווק כבד ועצום. מאחר שלא ידעתי
מהו זה שגרם לקול-השאון, הופתעתי שנית —
נראה היה לי כאילו מספר רגעים עברו בינתיים —
משאירעה התפוצצות הרחק בגיא, בצדה השני של
הדרך, — ושלחבת-אור ועשן אפור-בהיר התנשאו
בעקבה. היתה זו פצצת המרגמה בהתנגשה בקר-
קע. המרגמה הוסיפה לירות עוד ועוד, ולאחר
היריה השלישית או הרביעית הצלחתי לעמוד על

טיב הקול והוא חדל להטרידני ממקומי.

הרובאי שעל ידי ירה לאט ובשיטתיות, כשהוא
צופה ניכחו לאחר כל יריה, כאילו היה לאל-ידו
לראות מקום נפילת כדוריו. חשבתי לעצמי כי הוא
יורה לעמדת-שדה בצורה, ליד המקום בו נפלו
פצצות המרגמה, אולם המרחק משם היה גדול מדי
מכדי שאוכל להבחין בהינתן עפר מפגיעת כדור-
רובה, וכשלעצמי, גם אני הייתי עדיין להוט יותר
מדי לירות. רציתי לנתח ולבחון את גיא-החזיון
ולגלות מהו זה המתרחש בו.

החילותי מטה ראשי פעם לעבר מזה ופעם
לעבר מזה, ועלה בידי להתמצא במתרחש בגיא.
לימיני הלך הגיא הלך והתרחב, והגבעות התנמכו
ונתמשכו, ובמרחק כמיל אחד ממני, החל המישור.
היה זה "פיה-משפך". יכולתי להבחין שם במח-
סום-דרך נוסף ובגדריו חומי-תיל, שנערכו למשעי
ובהקפדה. הם נתמשכו ועלו עד למרגלות הגבעה.
היו שם שנים מהם, שתי מגדרות-תיל. יכולתי
לעקוב אחרי הדרך אל מעבר לתיל, ובמרחק נצ-
טיירה לי, בצורה חיוורת, פרשת-הדרכים לידה
נמצאתי בלילה הקודם.

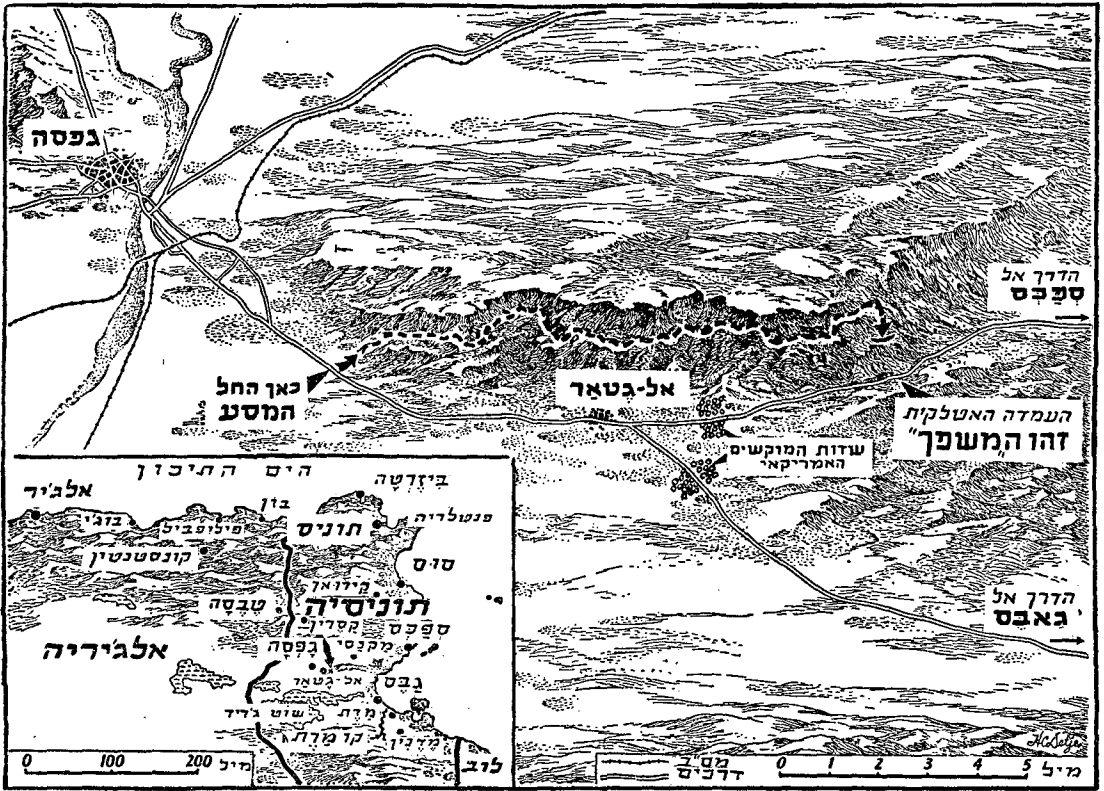
מפרשת-הדרכים יכולתי לעקוב אחר הדרך
האחרת, זו שהובילה לגאבס. היא עברה על פני
פיה-משפך ואח"כ על פני הגבעות שממול, בהעל-
מה מאחוריהן, הרחק הרבה מדרך זו נמצא מש-
טחו, הלבן כלובן-המות, של אגס-המלח בהאירו
באור קרני שמש-בוקר.

בהעיפי מבט חזרה אל עבר פרשת-הדרכים,
יכולתי להבחין שתיכף מאחוריה, ומפוזרים על פני
המישור, נמצאו הנקודות השחורות שלא יכלו
להיות אלא כלי-רכב. עתה, בהציצי בהם, יכולתי
להשיג בהברקות-אור זעירות שבצבצבו מאחדים
מהם. אלה הנם בודאי כלי-הרכב של אגד-הקרב
האחר, זה המתקדם על פני המישור. הנקודות
נראו נעות, אולם באטיות רבה. הם לא נעו בכל
מבנה שהוא שניתן להבחין בו, אולם הקו הקדמי
של שטח-השדה שבו נעו היוו קו ישר ברור.

בהוסיפי כך להסתכל, משהו צד את מבט-עיני,
הרחק מעבר לכלי-הרכב שעל פני המישור, היו
אלה פתיתי-עשן, שצצו והופיעו בזה אחר זה. התו-
תחים שבכלי-הרכב ירקו אש, והיו אלה פגזים
שהתפוצצו על עמדות-אויב הרחק יותר בקצה
המישור. פתיתי-העשן הזעירים היו אפורים בצבעם
ותלויים היו מעל לקרקע אך למשך דקה קלה
ואח"כ נמוגו. הברות-דחף הפגזים באו מימין, או

ש מא לה למקום בו רבצתי סגרו קירות־הגיא על הדרך, ו"צוארו" הצר של הגיא נמצא ממש אל מול הקצה הרחוק של הרמה השטוחה. בהיסובי לצד זה, יכולתי לראות את מדרון־הגבעה, כשהוא מטפס ועולה אל המשטח עליו נמצאתי. לאחר מכן יכולתי להעיף מבטי אל עבר הקצינים שעל שיא־ההר, זה שחלש על כל גיא־החזיון, ובעוד אני צו־פה, החלו מתרחשים דברים על מעלה הגבעה — התפוצצויות צורמות־אוזן, קולות־נפץ שלא דמו כלל לקול־הנפץ החלול שהעלו המרגמות. ולכל התפוצצות נלוו שברי מפץ־סלע, בצורת מניפה, ועשן מלוכלך ודליל. ההתפוצצויות תכפו בזו אחר

מעברה הרחוק של הדרך. לעתים הם היו נשמעים בודדים ולעתים היו נשמעים, לפתע, כתריסר או יותר בבת־אחת, אך שאונם לא יכול היה להתנשא מעל לשאון הרובים שפצצו סביבי. לפתע, ועל הקטע הקרוב של הדרך לגבס בדיק במקום בו היא סתתה מקו־ההרים שממולה, התנשא כדור־כותנה לבן ועיר, שתפח והלך במהירות, ככהזיון־בלהות, והפך מתנשופת כותנה לענן־לובן קטן וענני־עשן זרמו החוצה, ימינה מהמקום בו נתגלה כדור הכותנה. ולאחריו שוב הופיע כדור־כותנה ושוב עננה זורמת. לא ידעתי פשר אותה תופעה. עתה הופיעו בבת־אחת ארבע פלי־

זו, ועם כל התפוצצות נוספת היה העשן נתלה גבוה יותר על פני מדרון הגבעה. שתי האחרונות שבצד התפוצצויות ארעו, האחת על המשטח, אך קצת הרחק מהמקום בו שכנו, והשניה לצדו של הצוק, קצת נמוך יותר מהמקום בו שמו הקצינים. לאחר שני הקולות האחרונים כבר היה החייל שלידי שטוח לחלוטין על בטנו מאחורי הסלע. וכך הייתי גב אני, לא הייתי זקוק להרצאה על מנת להבין שהיו אלה התפוצצויות פגזי האויב, וכי הם טיפסו במעלה הגבעה בד בבד עם הארכת הטווח

טוח של לובן, והעננות שהתנשאו מתוכן התמוגו זו בזו, ואני דימיתי בנפשי שזוהי בודאי פרישת מסך־עשן, אולם לא כך. הפתיתים הלבנים באו מהתפוצצויות פגזים מההויביצרים בני 105 מ"מ. אותה סוללה השתמשה בפגזים שהתפוצצו בליות עשן לבן, כך שיוקל במלאכת כיוון האש. הם עס־קו בהפגזות בליטת־ההר, בהתאמצם לגלות עמדה שהשקיפה על פני הדרך וחלשה עליה. כל זה התרחש לימיני, הרחק מעבר לאותו מקום בו התרחב הגיא.

ע"י תותחן האויב. הם התנכלו לעמדת הפיקוד, שצלילתה בלטה עדיין בבהירות מעל לסלע.

פניו של החייל שרביץ לידי היו סמוכים מאד לשלי. הוא אמר בנעימת שיחה, "שתי כיתות יצאו למטה, לצוד אחר אותו "תכשיט". זהו 88 מ"מ".

ומסוגל לפעולה גם נגד מטרת חיות — המער. הוא נמצא שם, בדיוק מאחורי בליטת הגבעה — יודע הנך, אותו המקום הצר שם".

הפגזים התפוצצו לפחות במרחק רובע-עיר מאתנו, ואינני זוכר שהפחד קינן בתוכי, רק זאת שהייתי מבלבל באשר לבאות. מה שהתרחש אח"כ היה זה שהתותח חדל לירות. משלא הוסיפו עוד להיפלט פגזים למשך כמה רגעים, קם החייל שלידי על ברכיו והסתכל בגיא, קדימה אל עבר חלקתי הצרה. "אכן, הם בודאו סידרו אותה, מאה אחוז!" אמר עדיין באותה נעימה של שיחת-רעים.

כדור נוסף נרתע מהסלעים שמתחתנו והתני רסיסיו. קולו היה שונה משאר הכדורים — דק וגבוה יותר. החייל שעמדי חדל להמתיק-טוד. הוא אמר בחתף: "זהו, לכל הרוחות, צלף. קללת אל-הים עליו, אני שונא צלפים. עכשיו, איה מסתתר אותו בן-כלב?"

התרוממתי סמוך לחייל ושנינו הסתכלנו כשי-אנו מחזיקים את דרבינו בצמוד לכתפיים. הצצנו במדרון-הגבעה המתרחק והולך מעמנו, בנסותנו לאפשר לסלעים התומים והקרקע האפורה חלקות הצבע המנצנץ שהיו הפרחים. — להזות את רקמת הקרקע על פניו נזכל להבחין בכל דבר שהוא בבחינת זר לסביבה, או מתנועע. לא ראינו דבר זולת סלעים. לא החייל ולא אנוכי ירינו, כי לא הצלחנו לגלות כל מטרה.

האש שאותה קיים החייל על פני הגיא היתה אש חיפוי. הוא ירה אל נקודות-מטרה שהיו רחוקות מדי מכדי השיג דיוק בקליעה, ורק כדי לגרום לאויב לבל ינסה לצאת ממחבואיו או לשרבב ראשו החוצה. הוא הצמיח את ראשי האויב לקרקע, ממש באותו האופן בו הצמיח את ראשינו אנו הצלף וצוות מכונת-היריה.

חייל בא מאחורינו בריצה, בשפוף, וקרא לחייל שעל ידי. הוא פשוט אמר: "בוא", והאדם שעל ידי נסוג מהסלע בחזילה, עד שנמצא רחוק דיג פנימה ב"קערת" המשטח. כך שכשהתרומם ועמד על רגליו נמצא ראשו בכל זאת מתחת לקו האש שהומטרה מהגיא אל מעל ל"תל-החזה" של הטר-

תותחן גרמני, בן 88 מ"מ, אנטי-טנקי, אנטי-טנקי,

שים. אח"כ פנה אחור ורץ אחרי החייל האחר. לאורך כל השורה זחל כל אדם שלישי או רביעי אחורה וירד למקום בו יוכל לעמוד ולרוץ, כשהוא שפוף. על הרכס נמצאה פלוגה — זכיתה אחת נקראה למלא משימה מסוימת.

לפתע, כמה מאות יארדים מעבר לי, עשה אותו חייל, שקיבץ את יתר החיילים, תנועה אחת ויחידה בזרועו, בהניעו אותה קדימה כלפי קיר-הטרשים. כל אחד מעשרת או שנים-עשרת החיילים שנמצאו מימינו ומשמאלו רץ עתה חזרה אל עבר הקיר, ודרך פירצות שבו, התלו יורדים במדר-רונה של הגבעה, צפיתי בהם כמוקסם. הם רצו על פני מדרון הגבעה כפי שנהגנו לרוץ בתיגרות-קרב שבתמרון, במחנה האימונים, כשכל אחד רץ ורובהו במצב של "הגבה טול!", מוחזק גבוה לפניו, עושה זיגזאגים כל חצי תריסר צעדים ואח"כ משתטח על פניו בתוך מכתש או מאחורי סלע. הם יצאו לצוד אחר הצלף.

אחרי שתי הזניקות הראשונות נראה היה שהם אינם נחפזים כלל. מדי פעם היו שוכבים תחתם ומציצים ניכחם דרוכי-מבט משך כמה דקות, ואח"כ, לכתחילה האחד ואחריו משנהו, היו ניצבים לפתע על רגליהם, בדלגם מטה מסלע אל סלע. הם היו מפוזרים על פני שטח רחב — ולא יכולת להקיף במבט אחד את כל השורה, אלא היה עליך לעבור במבטך מהאחד לשני על מנת לעקוב אחר מהלכם. במדרון הגבעה היו בליטות, והם נעלמו מן העין, בזה אחר זה, לאחר כמה מאות יארדים. האנשים שעדין נמצאו מאחורי חומת-האבנים, במקום בו אני הייתי, כלל לא הפנו את תשומת-לבם לאותה שורת תגרי-הקרב, אלא המשיכו לירות על פני הגיא. הציידים לא חזרו, אמנם נשמעו קולות ירית הרובים מאותו מקום אליו הם ירדו. אולם בנקל יכולת לשער בנפשך שהיו אלה יריו-תיהם ולא יריות האויב.

איני יודע כמה זמן שכבתי כשאני צופה בכל זה, או מתי החלה לפוג ההתרגשות העצומה ממראה עיני. כשנמצאתי שם במקום, לא חשתי כלל במציאות הזמן. אולם עכשיו נוכחתי לפתע שמשוה לא כשורה, ארע לרגלי. נסיתי להזיז ורגלתי שהיא רדומה. נסוגתי בחזילה מן החומה, ונוכחתי שאני כה נוקשה עד שאף הזזת-מצער של כל רגלי היתה כרוכה במאמץ רב. הוספתי לחזול למטה מן השורה ונטלתי מטלית. שפשפתי ורפדתי את כף-רגלי עד שפסקו מכאובי העוית. אכן, עתיד

הייתי להיות "לעזר כביר" לפלוגה ד' שלי, אם אהיה בלתי מסוגל להליכה. זכרון פלוגה ד' נשכח ממני כליל בזמן שצפיתי בההל הקרב, ועתה חשתי בי עון התנהגות לקויה.

בהסתכלי סביבי, ראיתי את קפיטן הנרי ואת שדרה-האלחוט שלו יושבים בשעונים בגבם אל סלע. סביבו היו פזורים על הקרקע אנשי פלוגה ד', מהם שקסדותיהם שמוטות על עיניהם ומהן המש-משות להם זכרים מתחת לראשיהם, וממתינים היו. פלוגת הרינג'רים שנמצאה שם, עדין נמה את שנתה, ממש מאחרי קו-היורים, בהמתינה לתורה כי יבוא להיכנס לקרב. הם המתינו; וכחיילים טו-בים, — נחו והחליפו כות.

משקרבותי לקפיטן הנרי קדמני הלז ב"הלו", כאילו חזרתי זה עתה מטיול משיב-נפש בגן-דשאים לאחר ארוחת-בוקר. התישבתי לידו ושור-חחנו מעט על מה שהתרחש — אודות מקום מוצאם של קולות-היריה השונים ואי-קול לייחס לאי-כלי. קפיטן הנרי נראה קצת מיוגע, אולם האיש עם מכשיר-השידור נראה טרי כפרגיה. היו לו פנים ארוכים, מגולחים למשעי, ואיירה של דריכות שקטה נאצלה מתוכו. קפיטן הנרי חיכה עד שיגיעו האנשים עם המרגמות וכן לתשדורת שתודיענו איזה מקום יעדו להם ועל איזה מטרות לפנות באש. עד שהגיעו המרגמות, לא היה למהגיד דסים דבר לענות בו, מלבד לחכות בצוותא עם פלוגות הרינג'רים שהחזקו ברזובה.

מבלי אזהרה מוקדמת החל מכשיר האלחוט לדבר. הוא פלט בבחירות וברורות: "צייטנדן לפלוגה ג', צייטנדן לפלוגה ג'. אנו זקוקים למעט מלאכת כידונים, אנו זקוקים למעט מלאכת כידון-גים. התקשר עם לויטננט....." לא יכולתי לתפוש את שמו — "צייטנדן לפלוגה ג'. ההגך שומע או-תי? ההגך שומע אותי? עבור". ואחר-כך בגון-קול אחר, אמר מכשיר-האלחוט: "פלוגה ג' לציטנדן פלוגה ג' לציטנדן. באים, אדוני, באים: עבור".

בעוד אנו יושבים שם, חזרה שורת הרינג'רים, שהיתה שרויה בתנומה, ושבה לחיים. האנשים נעזרו על רגליהם בנערם את התנומה מראשיהם, ואחדים מהם שפשפו את עיניהם בורעות דוגמת ילדים הנעורים משנתם, וכל אחד מהם הושיט ידו אל אחורי האכנט, התיר את הכידון שהיה תלוי לו שם, הוציאו מגדנו וקבעו אותו על אמיר רובהו — בעודו מהלך ומנער עצמו מתנומה.

האנשים שעתידיים היו לערוך את התקפת-הכידון נים צעדו בשורה שמאלה מאתנו, ויכולנו לראות שראשיהשדרה הוליד אותה מטה, סביב צדה האחורי של הגבעה עליה עדין היו ישובים הקצי-נים, כשצלליותיהם נשקפות לעומת הרקיע. האנ-שים שבקצה האחורי של השורה עברו במרחק כמה רגל מאתנו. הם היו, משך שניות מעטות אלה, כבר ערים לגמרי, ואחדים מן האנשים שבקו-האש, שהסבו פניהם הציצו בהם בעזרם. — חמדו להם לצון על השבונם. "להביא אותם חיים, בחורים", — צווח האחד מהם. "להביא אותם חיים? השת-געת?" — אמר מי בשדרה.

"אתה ספר לו, חבר", פצפץ מידו אחר.

ראשי-השורה התקדם ביתר מהירות והאנשים החלו לרוץ על מנת לסגור משעבר האחרון שבי-הם. אמר אחד האנשים שבקו-היורים לרעהו: "אני מתערב אתך שתם לא יביאו אתם את אותם הממזרים חיים. אני מתערב אתך שהם יהרגו את אותם הממזורים. הם אינם אוהבים שלא להרוג את אותם הממזורים. אתה חכה ותראה, הם לא יחזרו עם אף שבו".

כעבור מחצית השעה שמענו את צריותות ההס-תערות, וכשרצתי, כולי נוקשה, בחזרה אל חומתי-האבק, יכולתי לחזות בסיומה של אותה הסתערות. היא נערכה נגד נקודה שנמצאה כמעט ממולנו. פלוגת הרינג'רים ירדה מטה, סביב לקצהו הרחוק של הגבעה, וודאי עברה מלמטה לנו, מאחורי רכס שנתן להם מחסה-מה מצד זה של הדרך. משגלי-חי אותם, הם נמצאו קרוב לאותו דבר שהתקיפוהו, ולא נראה היה שמטרה זו השיבה אש. האנשים היוו במעומד, מעין הציגורן, והיו פורצים אל המטרה. הרעש, אפילו כשהוא נשמע ממטחוי-הקול, היה מהמם. לא יכולת להבדיל בין הקולות. דמה זה להתפוצצות רצופה מהדהדת אחת. היו אלה קול יריות תת-מקלעים ורובים, והתפוצצויות הרי-מונים שהאנשים היו משליכים קדימה לפניהם, שם בתחתית הגיא. במקום בו הם נמצאו, התמוגו הדי הקולות הללו לקול-שאגה אחד מטרטר ורצוף.

עתה יכולתי להבחין בתל-החזה של עמדת האויב. היא היתה תקועה לתוך צלע הגבעה. אח"כ, כשהללו פורצים וקרבים, התנשאה בועת-לובן קטנה מעל לתל-החזה והתנופפה בטירוף אחורה וקדימה. ליד כתפי נשמע קול רם וצלול: "עימדו על עמדתכם, עימדו על עמדתכם! הישארו בצוק במקומכם". האיש עם מכשיר-האלחוט קרב ונא

מאחרי, ומתוכו של המכשיר בקע קולו של קולונל צייטנדן: „אל תכנסו אליהם, אחם שם, פלוגה ג', הי אתם, אל תכנסו אליהם. אלצו אותם לצאת אליכם“. ואתר־כך משפסקו היריות והתורים נמוגו וכל משכר־הד נעשת קלוש יותר, ראיתי את האנ־שים שערכו את ההתקפה קופאים על עומדם.

היתה שהיה קצרה. התנועה היחידה שהסתמנה מעבר לדרך היתה התנוססות האות־הזעיר הלבן לכניעה, ואחרי זאת הופיעה בריצה דמות זעירה, אפורה כשהיא מתמודדת, בנסותה לשמור על יציבות מדרך כפות רגליה ושוי־משקלה, ידיה הקטנות מורמות באויר, שיצאה וירדה לקראת המקום שם חיכו הבחורים. ולאחריו עוד אחד ועוד אחד. „ארכעה, חמשה, ששה“ מנה אחד על ידי. כל אחד לאורך קו־היורים הפסיק לירות וצפה. הר־הרתי, יהיו אלה גרמנים או איטלקים? לא היתה כל אפשרות לודא ממרחק כה רב. בלילה הקודם, כשהתקפנו, לא היינו בטוחים שנימצא שם. הסתכלתי בשעוני. הרגשתי כאילו נמצאתי על אותה פסגת הגבעה זה יומים־שלושה. השעה היתה מספר דקות לאחר שמונה בבוקר. דומני כי לכל הייל בא הרגע בו הוא מסתכל סביבו, משך נסיון־הקרב הראשון שלו, ואומר לעצמו: „וכי זהו כל הכרוך בקרב?“

דור זה, לפחות, גדול על ברכי הנובלות ודברי־ימי מלחמת־העולם האחרונה שסיפרו לו על בילוי שבועות בתוך חפירות־הקלעים תחת אש בלתי־פוסקת, על דבר הרעשות־ארטילריה מרוכזות. „מחסומי־אש“, בני 36 שעות, „קפיצה אל מעבר לתל־החזה“ לשם התקפה על פני רצועת־ההפקד ועל הסערות־בהמון בכדי לפרוץ את דרכך בתוך תיל, בעוד כדורי האויב לוחטים סביבך. יתכן וכך היה הדבר כל הזמן — הייתי עדין במחנה־אימונים, — או אולי היה זה כמתכונת הקרב הראשון שלי, ואותם קרבות אחרים שהת־רחשו במלחמה זאת, שעליהם שמעתי ממקור־ראש־שון, מהאנשים שנטלו בהם חלק ונלחמו בהם. שום דבר לא יכול היה להיות יותר נסער מאשר הרגעים הנסערים ביותר שבהם; אולם רגעים כאלה התרחשו בהפסקות ממושכות. ביניהם הפרי־דו שהיות ארוכות של צפיה, הליכה, רשוב צפיה. מטוסי ה־„שטוקא“* שהתקיפו אותנו מאוחר יור־תר, בשעות אחו־צ, העניקו לנו אמנם חויה נסערת

* מטוסי־ציליה גרמניים.

כראוי. ויזמים לאחר כך, משהתקיפה דיביזית-השריון הגרמנית העשירית את אל-גיטאר, היו שתיים-עשרה שעות רצופות של אש-יריות מהירה ככל שהצליחו לספק את התחמושת, וכל המערך של הכוחות האמריקאיים היה נתון להרעשה כמעט בלתי-פוסקת מצד האויב. ביום שלאחר זאת כותר בטליון-רגלים אמריקני אחד על ראש הגבעה, מאי-תו סוג שעליו גילינו עצמנו באותו הבוקר הראשון. אחרי שהאמריקנים הריקו את כל תחמושתם, לא נותר בידם דבר לעשותו אלא לשכב בשוחות-השועל שחפרו לעצמם, ושם הופגזו עד לאבדן החושים, ואחר כך, משהתקיף רגימנט-מחץ גרמני באור הירח, במעלה הגבעה — נשבו. אותם המע-טים ששרדו סיפרו על זאת. האנשים שאתם נמצא-תי היו בזמנו במיצר-קאסארין **, והם עדין נזמרים את ההלל, בהסיכם יחד לאחר שסעדו לבם ובי-לעסם "מסטיקה", על הדיוק המפליא של אש האר-טילריה הגרמנית: — כיצד נראה היה שהיא בולשת אחרי כל מרגמה ומרגמה, כל מכונת-יריה, וכיצד כל אחד מקומץ ראשוני הפגזים הבאים בזה אחר זה, התפוצץ קרוב יותר, עד כדי כך שהאנשים לא יכלו להפעיל את כלי-היריה שלהם, ונאלצו לשכב בשקט על הקרקע, כשכל אחד מהם אומר לנפשו: "ובכן, אם תהיה זו פגיעה ישירה, אני כבר לעולם לא אוכה לדעת זאת", ונפחדים, רוטטים מקור ואטומים, ואך תפילה בלבם לאלוהים — שהדבר יפסק.

רגעים טרופים אלה הנם נסערים מאוד, והם הם הדבר שאודותיו הנך קורא במברקים מהחזית; כי למה זה יבזבו עתונאי את כספי מעבידו בסכום של דולר למלה רק בכדי לספר על השעות של צפיה בשדה-הקרוב — השעות אותן זוכר החייל, כי הוא הרגיש בהן טעמו של רעב, — או על דבר מסעות בהם הוא נזכר, היות זרגליו כה בצוק, אך, בכל-זאת — המסע והצפיה הם הם הדברים מהם נארגים הקרבות — לאותם החיילים והסמלים העושים בהם את מלאכת-הלחימה. ההריגה והההרגות הנם מעין "סימני-הקריאה" ש-בין משפטים ארוכים של צפיה ומסעות, מסעות וצפיה, אכילה כפי שמשגיגה ידך, שינה בחטף בכל מקום בו הנך עלול להימצא, כשכל איש איש משתדל בכל זאת לזכור את כל קורותיו, פשוט

** מיצרי-הרים באחת הדרכים מתוניסיה התיכונה לאלג'יריה, בו נעצרה, במאמץ-הקרבה עליון, ע"י כוחות אמריקאים ובריטיים, הסתערות-התגובה של רומל, בפברואר 1943 — המער.

בכדי לדעת היכן הוא נמצא עתה, ומה הוא זה אשר אפשר וידרש ממנו ברגע הבא.

משך כל השעות הארוכות הללו של אותו היום הראשון באל-גיטאר — ובהסתכלי אחורה, הרי כל שעה בו דמתה ליום ארוך שלם — כך בערך היו פני הדברים. לאחר ההתרגשות מהמגע הראשון, מקולות ומראה אש-האויב, מהתפוצצויות הראשו-נות של הפגזים ומן הכדורים המתפצצים, — היה זה יום של צפיה בשמש ושל הסתכלות, ששובץ ע"י התפוצצויות פעולה פתאומית משהגיע תורו של מי לפעול. אין דבר זה מפליא משהנך פוסק מלהרהר בכך, והוא מפליא רק משנמצא הנך שם. כי כך או אחרת, לא תיארתי לעצמך כי כך יהיו פני הדברים. רץ אינו יכול לשמור על שטח-וינוק יותר מלאורך מאה יארדים. מאלפי האנשים, שהם מועסקים בקרב, ויהא בעל ממדים קטנים — רובם תמיד מחכים, נחים או פשוט נעים ממקום אחד למשנהו. רק מעטים מועסקים, ברגע נתון מסויים, בפעולה שהיא בבחינת שיא-המאמץ. כיתות הרינג'רים, שערכו את התקפת-הכידונים הראשונה שראו עיני, היו ישנים אך מספר דקות לפני שזו החלה; וכעבור כמה שעות כבר היו רבוצים שנית על הקרקע, בשהם מעשנים ופותחים קופ-סאות שימורים, ושוב מנמנמים, כי עם הגיע שעה הצהרית יאה זה 30 שעות מאז ישנו לאחרונה.

בדמיונו של כל חייל המתעתד ללחום גדלה והולכת המלה "קרוב" עד שהוא מאמין שמובנה האמיתי של המלה מתבטא במעשי-גבורה רצופים, מידת-העזה שלא תאומן וכשרון עילאי בהפעלת כלי-הנשק. ולכן הוא גם קצת מופתע משהוא מגלה כי כך וכך ממלאכת-הקרוב אינו מעיק יותר בלחצו מאשר התמרונים בהם השתתף — ולא בלבד שאינו יותר מעיק אלא אדרבא, הרבה יותר מרפה, כי הסרג'נטים אינם צוחים עליו בשעת קרב, ואף משהוא לוקח תנומה חטופה אין מי שיאיץ בו לקום על רגליו רק בכדי להבטיח שהוא יזדה ער. הקצינים והסמלים אמנם יהיו ערים, אולם תפקידם הוא להשתמש במשקפות-הזדה שלהם ובכוח-תבונתם; — אף מיגור לא יעוט עליהם כאן בגלל זה שכפתורי מקטרוני-הזדה שלהם אינם רכוסים, או יחקור וידרש משום מה הסתכם החשבון של המזון בשבוע שעבר בגרעון של עשרה דולרים.

בשעה 08.30 בבוקר באל-גיטאר, במרחק יאר-דים מעטים מהקציין-המפקד ומכשיר-השידור שלו — כך שזה יימצא לידו ברגע שירצה להפיה

„ציטנדן להנרי, ציטנדן להנרי“ — המכשיר הוסיף לקרוא למרגמות המהנדסים, בציניו היכן יש לקבען. באנו, רצים וכושלים, על פני הרמה השטוחה. העברנו את המרגמות לקצהו הרחוק של המשטח וקבענו אחת מהן בתוך שקע, בו היה הצוות שלה מוגן מפני אש רובים ומכ"י. בעוד האנשים מניחים את בסיס-המרגמה על הקרקע ומהדקים ומרכיבים אליו את הקנה — זחלנו קפיטן הנרי ואנוכי, לכיפת הגבעה, מקום ממנו נוכל להשקיף קדימה על עמדת-האויב ואחורה אל המרגמה, כך שתהיה לנו האפשרות להדיעם בצעקה, היכן נופלים פגזינו.

היה זה מעשה-מלחמה נאה, ממש כאילו לקוח ישר מתוך ספר-ההדרכה. המרגמה היתה מוכנה; שמעתי את קפיטן הנרי מכריז את אומדנת הטווח, והסתכלתי אחורה מעבר לכתפי לראות כיצד אחד מהבחורים שלייד המרגמה נוטל פצצה צהובה-שמנה, משעין בדרך אחת על גבי בסיס-המשען שתמך את המרגמה, ובתנועת-חתף מהירה, משליך את הפצצה אל תוך לוע-הקנה, הסנפירים תחילה. כהרף-עין נשמע קול-רעם מחריש-אזניים, כשצליל שריקה נלווה לה. הסטתי את ראשי במהירות אחורה, לראות היכן נפלה הפצצה. מאומה לא ארע משך הזמן שנראה להיות ארוך מאוד. בזמן זה היה סיפק בידי אחדים מהסרג'נטים של הריג' גירים, שנחו על ראשי-הגבעה, לרדת עליידי כשהם מטפסים. הם נשאו משקפות-שדה תלויות על רצור עות סביב לצווארם, והיו מכונים את טווח העדשות. הרחק מתחתי, לפני קן מכונת-היריה ולשמאלה, בקע זה קולי-התתפוצצות המוכר, החד יותר, — וראיתי אנבים ניתזות ועשן אפור קליל, מדי הת-פוצץ פצצת-המרגמה. לגבי המקום בו ניצב קפיטן

רחיחיים לתוכו, — נמצאתי שטוח על גבי, ראשי נתון על אבן וקסדת-הפלדה שלי שמוטה קדימה להצל על עיני, גם את שנתי בשלוה, במתיקות ובברכת-מעל. חזרתי על תהליך זה, כל פעם למשך 15 או 20 דקה, משך כל היוב. בין התנומות, שוב היה רבות לחזות בו ומעט לעשות.

בשעה השמינית, שעה לאחר שהמרגמות איחרו להגיע, ליקטתי את האנשים שנראו המיוגעים פחות, הקמתים על רגליהם והובלתי אותם חזרה עמדי למצוא את אנשי הכיתה האבודה. שלחתי רצים קדימה לגלות את מקומם, וחכיתי על מדרון גבעה משם אוכל להשיג באותות שיועברו אלי מהמשטח, במקרה שתגענה פקודות חדשות מהקור-לונל של הריג'רים.

משהגיעו האנשים עם המרגמות, כשהם מטפ-סים ועולים דרך הגיא הוריתי להעביר את המט-ענים שנשאו אחדים מהם לאנשים שנראו רעננים יותר; — היתה זו עבורם מלאכת טיפוס איומה עם אותם המטענים הכבדים והמסורבלים — והחזרתים בדרך הקצרה ביותר חזרה למפקד המחלקה. קפיטן הנרי כבר היה ניצב על רגליו, והוא נופף אלינו משנגלינו לו. בהתקיפם לרוחב הגיא, כשהם לוכדים עמדות-מאחו בזו אחר זו, נעצרו לבסוף הריג'רים ליד קן אחד של מכונת-יריה שהיה מבוצר היטב. לא נותרה להם עוד כל תח-מושט למרגמות שלהם. הם השתמשו בכל בשעות הראשונות; ובעוד שהצליחו להצמית את האויב לקרקע בכל עמדת-מאחו שלה, ומנעו בעדו מלהת-אגד להתקפת-נגד, עדין שומה היה על הריג'רים להגיע אל הרורכות של האויב שנמצאו במחפור-רות, במרחק כברת-דרך מאחורי העמדה שעצרה אותם עכשיו בדרכם.

הנרי היה זה מצדה השני של הגבעה, ובכך הפנתה את כפות-ידיי זו לזו, וצווחתי: "שעה שבע, ומאה יארדים קצר מדי".

מעודי לא כוונתי אשר-מרגמות, אולם היה זה האופן בו הייתי מציין פגיעה במטוח-רובים, וחשבתי שזה יתאים גם כאן. בעומדו בצד-הגבעה שלו, צווח קפיטן הנרי לתקן את הטוח וצויה לירות פגז אחד. רעם. נפלט עוד פגז. הוא נפל עדין קצת שמאלה, אולם הרבה יותר קרוב. נראה שהתפוצצות השלישית ארעה ישר לאורך המטרה ובדאי פורה עליה אבנים.

שלוש הירות הראשונות, לקביעת הטוח, היו משל הפצצות הקטנות. עתה פקד קפיטן הנרי לירות את המטענים הגדולים יותר. שוב נשנו הרעם, הצפיה וקול-הרעם השני. דוח-פרצים חזקה נשבה לאורך הגיא, הראשונה מבין הפצצות הגדולות יותר פגעה רחוק מהמטרה. התפוצצותה נתגלתה להיות גדולה יותר. מי שלא היה באותו קן מכונת-היריה ידע עתה שהמשחק קרב לסיומו — שבמוקדם או במאוחר אנו נשיג פגיעה ישירה. שיגרנו שני פגזים נוספים, שבאו במהירות, זה לאחר זה. ואח"כ, שוב התנשא והופיע הסמרטוט הלבן על חודו של רובה. משחזרתי בכיוון למכ"שיר-האלחוט עד כדי משמע-אוזן, בקע מתוכו: "צייטנדן להנרי, צייטנדן להנרי. מלאכה נאה, מלאכה נאה. עבור".

אכן, כל זה היה כה פשוט, מאחר שהיתה לך עליונות על האויב ואף אחת מסוללותיו לא השיבה אש. השעה הראשונה של ההתקפה היא, וקבעו כאן, למעשה: — ההפתעה המוחלטת, וזעף זניקות-הכיתה הראשונות. לאויב לא היתה כל אפשרות לדעת שאנו מינינו שם, על הגבעה, רק כמה מאות איש. כה אמיצה ורצופה היתה ההתקפה משך השעה הראשונה עד כי אויב נשאר צמות מאחורי מחפה, ובשבתו על ראש-הגבעה שלו, יכול היה הקולונל לכוון את ההתקפה, ולאליץ — תחילה נקודת-מאחו אחת של האויב, ואחריה אחרת — להיכנע. והנה, באותו הגיא הצר שבו עלינו אנו, התל משתרך ועולה אותו אגד-קרב שעמד להחליפנו כאן. הוא עובר כבר מאחורי הגבעה על מנת להתקיף קדימה יותר. עכשיו הגיע הזמן בו פתחה הארטילריה באש.

התותחים הראשונים שפצחו באש ביקשו לפגוע במפקדת-האויב, כמה מיליון מעבר לנו. אלה היו בני 155 מ"מ. מראש-הגבעה לא יכולנו לראות לא

את התותחים, שהיו קבועים הרחק-הרחק במישור, ואף לא את התפוצצות הפגזים מעבר לשורת הגבעות הבאה. יכולנו רק לשמוע קול-איזשת שריקת הפלדה בחצותה באויר, סמויה מן העין, מעל לראשינו, — ישר מעל לראשינו. נראה שהפגזים טסו מאד-מאד לאטם. הם נזקקו לדקה שליש-מה בכדי לעשות דרכם ברקיע, בצורת קשת, לאורך עשרת המיליון, יכולת להרגיש בתנודת גלי האויר עוד טרם עלה בידך לזהות קול מן הקולות. זה גבר והלך, ומשהגיע בכיוון עדיך, נדמה היה לך שנוסף לך כוח-תנופה. אחרי זה — ו... ו... ש! זה חלף ועבר מעל לראשך, והקולות הלכו ונמוגו והתנודות באויר אפסו. לבסוף, בנג! קול-רעם הפגז חזר והדהד מהר אל הר, שלוש או ארבע פעמים, טרם אבד אל בין-אפסים.

בזמן שהתותחים הגדולים החלו יורים, עדין נשאר "לטפל" בכמה עמדות בצורות של האויב, בצד הדרך שממול לנו, על שיפוע הגבעה, — אולם גבוה יותר מאלו שכבר נכבשו על ידינו, וקשים יותר לכיתור. בערך בצהרי-בוקר התלה לעבוד עליהם סוללה של 105 מ"מ. הסוללה ירתה פגזי-רסק מטוח הרבה יותר קרוב מזה של ה-155. מסוללת-עופת הקלע היה נמוך יותר ולא יכולנו לשמוע אותם בפלחם האויר אל תוך הגיא. ההתפוצצויות שעל המדרון דמו למלוא-חפנים-ענקיות של חול-אבנים שהותזו אל-על בועם ומשטמה. למעשה הן לא העלו כל עשן והשאירו אחריהן מכתשים שלא היו יותר מגרדי-מצער. הפגזים באו בזה אחר זה, במהירות רבה. הם צנחו קצת מעבר לקו "מתגרי-הקרב" של הרינג'רים. את כל הפעלתנות הזאת חזיתי בין תנומה לתנומה, והתעוררתי על מנת לטפס חזרה אל

כיפת הגבעה, ממנה אוכל להשקיף עליה. כמו כן גם שמעתי אודות מרביתה מתוך מכשיר האלחוט. מיד עם החל הקרב ודממת האלחוט הופרה, כמעט ולא פסקו המכשירים מדבר. כל הקרב היה קשור במערכת דיבור באלחוט. דוגמת השחנע שלנו, היה לכל פלוגה אחד שלה וכולם היו קשורים ברשת פתוחה עם הקצין המפקד. איש לא השתמש במפתח-סתר. לא היתה עוד תכלית בשמירה על הסודיות.

רוב התודעות שנמסרו באלחוט היו מנוסחות באותו סגנון-דפוסים שתהליך האלחוט מחייב, ואולם, מדי התחמם הקרב, השתמש הקולונל של הרינג'רים ברדיו שלו בכדי להמריץ, לעודד, להלהיב ולשבח. כשירו המרגמות של הרינג'רים, היה הוא משנן: "קליעה נאה, קליעה נאה, עכשיו יותר מהר. רססו אותם, שלשלו להם. עוד אחד כמו זה והם שלכם". שלוש או ארבע התקפות-כידונים ארעו משך היום בחלקים שונים של שדה-הקרב. שעה שהיה פוקד על התקפת-כידונים, היה קולו של הקולונל, נעשה שקט יותר והוא היה נוהג לומר משהו, כגון: "חושבני שאנו צריכים לקצת פלדה קרה, שם על הגוש הגבעי הזה, לכיוון דרום. לויטננט, ראה-נא מה הנך יכול לעשות למענם. חושבני שהם שמים עצמם לשוטים שם למעלה. הם מבזבזים את זמננו. הוציאם משם בפלדה הזאת. אין אנו יכולים להתבטל כאן כל היום". משלא נראו הענינים לשביעת-רצונו, היה אומר: "מה מתרחש כאן, על-כל-פנים? מאין באה אותה האש? וכי אין איש היודע מה מתרחש כאן בזה הקרב? מי הוא זה שם, למטה, מעבר לדרך? זה לא אתה, לויטננט, לא כן? אבקש כי ינסה-נא מישאו לגלות מה מתרחש כאן".

זמן לזמן היה הקולונל מעביר למטה-הדיבייזיה תמצית-סיכום ממה שהתרחש סביב. הסיכומים היו כה מעודדים כפי שאכן היתה להם הזכות להיות. "אמור להם שזה מתפתח יפה. אמור להם שעכשיו אנו הולשים על המיצר, אולם שיש עוד לעשות מלאכת-טיהור רבה. הם היו יכולים להגיע הנה עכשיו. אבל אמור להם לחכות עד שנפתר את כל החבילה כך שאיש לא יפגע".

בביקורי הראשון בעמדת-הפיקוד של הקולונל, ראיתי את חבורת-השבויים הראשונה שכותרה. רק אחרי שהם עברו את כברת-הדרך הארוכה סביב לאחורי הגבעה וטיפסו כמעט עדינו, הצלחתי להביחין שהם איטלקים.

בקבוצה הראשונה היו ששה מהם, ואחד מבחור-רי הרינג'רים, מצויד ברובה, העלה אותם לשם חקירה. הם לבשו כובעי-מצחיה מצמר וסגינים ארוכים שירדו עד לקרסוליהם. החליפות היו מאריג כבד, אולם היו אלה כמעט בלויי-סחבות, מטולאים טלאי אל טלאי או תפורים יחד בחוט גס ועבה או בשרוך.

משהתקרבת אליהם, נעצר האדם הראשון שבשורה, שבודאי הכיר שהנני קצין, והוציא הפיי-סתי-סיגריות והציע לי אחת. חשבתי בלבי, "אדם גושן כלבי" * — הרי מקובל הדבר שיהיה בדיוק להיפך".

האיטלקי היה כבן עשרים-ושתיים או עשרים-ושלוש, עלם בעל שערות נאות עם זקן פשתן בהיר. כל היתר היו בערך בני אותו גיל, אולם הם היו שחור-שער ונראו יותר איטלקיים. הם לא ענדו כל סימנים חוץ משני כוכבי-פח קטנים, אחד על כל דש צוארון-מקטרוניהם. הרגלי שהור-ביל אותם רטן כלפי ואמר: "הם והסיגריות המחורבנות שלהם. הקולונל אמר שהוא רוצה לדבר אתם שם למעלה".

הלכתי בצמד עם אותו בחור, והשבויים טיפסו לפנינו מסביב לעורף הסלע שעליו נמצאה עמדת-הפיקוד, וישר אליה. היה שם כומר-צבאי בריטי, עם אות הקומנדו על זרועו. לא ראיתי בלילה הקודם. הוא נטל לידי את ענין השבויים והושיב אותם סביבו בכעין-מעגל ודיבר אליהם בעליצות באיטלקית. הוא שאל לגיירות שלהם, וכן לתעודות-זהות, מכתבים, תצלומים, כסף. הכומר נטל כל אלו והערימם לידו לערימה. "זה בשביל קצין המודיעין שלכם", הסביר לי, כשהסתכלתי בו.

הקולונל נמצא כמה רגל לחוק וגבוה יותר, על ראש הסלע. הוא הסתכל מבעד למשקפת למטה, על פני הגיא, ומזמן לזמן היה מבקש את הכומר לשאול משהו את השבויים — יחידתם, מספרם, היכן נמצאו הגרמנים, מאין הם באו וכמה זמן הם שהו שם.

לכתחילה נראה היה שהאיטלקים נענו ברצון רב. הם באו מהדיביזיה הקנטאורית, והם שהו זמן רב באפריקה והשתתפו במספר מסעות-מלחמה בקירינאיקה. הגרמנים יצאו לפני 48 שעות ולקחו עמם את כל מכוניות-המשא של האיטלקים, אפילו פרקו את הגלגלים מהתותחים. לאיטלקים לא נותרה כל ברירה אלא להשאר.

* פתגם-עמנואים נודע; כוונתו: "אכן — זהו מאורע מפתיע".

מששמע זאת קולונל צייטנדן, הניח את המש-
פת שלו ואמר לכומר: „אמור להם שאם הם
רוצים לשלוח חזרה שני אנשים לקוים שלהם,
לא אתנגד. אמור להם שהם יכולים לחזור ולאמר
לחברים שלהם להפסיק את השטות הזאת. אמור
להם שיאמרו להם שאם לא יצאו עכשיו עלול מי
שהוא להיפגע“. הכומר פנה לעבודת מלאכה-
התרגום, וכשהוא דיבר, הסתכלו האנשים איש
בפני רעהו. שלושה או ארבעה מהם נראו כמס-
כימים. אולם הזקן שבהם, שהיה מגודל זקן ואך-
דיקי שהור ושראה יותר מטופח מן האחרים, זעה.
הכומר הוסיף עוד לדבר קמעא. לבסוף הניע בכת-
פיו, ואמר לציטנדן: „חושבני שאחדים מהם היו
חפצים, אולם הם יראים מפני אותו האחד שם
בגלל איזו שהיא סיבה“.

אחד האיטלקים, שהיה מתריש עד כה, הושיט
לפתע את ידו לערימת הנירות. הוא היה האחרון
שנסר את נירותיו והם היו מונחים שם, מספר
תצלומים בראש הערימה. הכומר דיבר אליו בחרי-
פות והלה החל לבכות, למלמל ולנגב עיניו בידיו.
הוא היה הנער הבלונדיני עם פנים מעוגלים, אותו
עלם שהציע לי את הסיגריה. הכומר גטל את התצ-
לומים שעל ערימת הנירות, הסתכל בהם ומסרם
לאיש שבכה. „מה הענין עכשיו?“ שאל צייטנדן.
הכומר חיך. „הוא מודאג ביחס לאמו. הוא אומר
כי היא לא תדע אם הוא נהרג והוא רוצה את
תמונתה בחזרה“. הוא היה היחיד העצוב בתבור-
רה. הוא סבל מאוד מגעגועים לאמו.

חוויה מחרה היא זו, להסתכל באנשים שזה
עתה ירו בך. לא כעסתי עליהם, רק סקרן הייתי
לדעת מה דמות להם, עדיין לא ראיתי גם אחד
מהם הרוג או פצוע.
עזבתי את השבויים וטיפסתי למקום שם נמצא
הקולונל צייטנדן. הוא הניע לקראתי בראשו וחיך
— „ובכן, כיצד הם המהנדסים הלוחמים שלי
היום?“ השיבותי: — „לא נפל בחלקם ללחום
הרבה, קולונל. הבחורים שלך ערכו את כל
ההצגה“.

— „אכן, הם הנם חברת-צעירים תוקפנית, לא
כך?“
הם היו יותר מתוקפנים. הרינג'רים נלחמו
בכשרון כה רב עד שעם הגיע שעת אחר-הצהרים
עוד טרם סבלו גם אבידה אחת. האנשים שעלו
לעמדת-הפיקוד, בכדי להודיע על הצלחת התקפת-
כידונים נוספת, סיפרו על כך ל„קברניט“.

שלהם — כי על ידי כך הם הפכו למטרות הקשות לפגיעה מהקרקע. מטרה אחרת לחיגתם ומחולם זה במסלולים היתה לאפשר לטייסים לקיים תצפית לכל רוחות-המצפן, ומעל ומאחורי מבנה-הטיסה, כך ששום התקפה לא תתרגש עליהם במפתיע.

משהתקרבו המפציצים עד למרחק-מה מהכוחות האמריקאיים, פרקו המפציצים את מיבנם וגם הם החלו להארגן זה בזה, לשרך דרכם במסלולי-טיסה ולנטיט על צדם. היתה זו טיסה נפלאה, מבוצעת בכשרון ונועזת. היא היתה נועזת כי הם הנמיכו טוס ביותר, וגם מפני שהכוחות שעל הקרקע היו מוכנים לקדם פניהם. כל המישור הואר בשלהבות תותחים ומכ"י כבדות, ואפילו מז המקום שבו אנחנו נמצאנו דמו הדברים להילולת ה-4 ביולי. פגזי התותחים האנטי-מטוסיים החלו

על פני עמדת האויב. לאחר שטים או שלוש היריות הראשונות, ירו הסוללות האמריקאיות במטח-ירי בני ארבעה פגזים שהיו מתפוצצים בשורה קרובים זה לזה. האש המטווחת זוה מנקי-דה לנקודה, בצודה אחר מטרות.

בצהרי-הבוקר, הגיעו היונקרס-88. אות-האזהרה המקובל בחזית הוא שלוש שריקות קצרות במשרוקית. במקום שבו נמצאנו, אף אחד לא שרק אפילו אות-האזהרה כי האוירונים עשו את דרכם בודאי למערכה האחרת (זו שעל הדרך לספאנס). היו מהם כתרסר או יותר, מפציצים דו-מנועיים שנראו, ממרחק, לא שונים בהרבה ממטוסי-התובלה שבשדה-התעופה ע"ש לה-גארדייה, ע"י גיו-ירוק, זולת זאת שהם טסו במבנה מכונס. מעליהם, כמה אלפי רגל גבוה יותר, נמצאו באויר כמספר הזה של מסרשמיטים. טיסת מטוסי-הקרב הקסימה בטיבה המורכב. הם טסו במסלולים לאין ספור, בהארגם זה בזה, לפני ולחץ מסלול-טיסת הזולת. נראה, כי היה זה "נוהג-קבע אופרטיבי"

* יום הנהייעמאות האמריקאי, בו נערכות חגיגות עם בלוית זיקוקי-די-נוור. — ה"פ צ"ר.

המרחב שמלמטה. קבוצות קטנות של שבויים היבאו על ידי כמה אנשי מכמה כיוונים שונים. הגדולה שבהן הובאה ממש מעם-תחת כיפת הגבעה שליד הנקודה הצרה ביותר שבגיא. קול-צהלה פרץ כשהם הופיעו סביב לנקודה, כי בחבורה אחת נמצאו כמה מאות מהם, כשהזקופים צועדים בנפרד מהם ומחזיקים במצבי-הכן תת-מקלעי "תומי" ורובים. רץ הגיע אלינו וסיפר כי קבוצה זו מוצאה ממטה-הדיביזיה. היא גשבתה מספר שעות לפני-כן, אולם שוביהם החזיקים שם עד שאפשר היה להוציאם, משטוהרה הדרך. לאחר שהובאו מקצת החבורות הראשונות, לא הועלו עוד השבויים לעמדת-הפיקוד אלא קובצו יחדיו, למטה. ליד צדה האחד של הדרך. לבסוף, היו שם כאלף וארבע מאות מהם.

השעה היתה קרוב לארבע משהגיעה אלינו ההוראה לרדת ולהתחיל בסילוק המוקשים. מן הגבעה השגחנו במקומות בהם נמצאו כמה משדות המוקשים. במקומות שהמוקשים הטמונים חצו על פני הדרך, קל היה לאוספם, כי השורות הסימטיות של חורים עגולים שניכרו אל תוך פני הקרקע הנוקשים, בלטו בבירור. על פלוגה די הוטל להגיע אל השדה הקרוב ביותר לכניסה. לגיבא ולהסתדר שם.

הייתי במחצית דרכי מטה, בהניעי רגל כואבת אחת בעקבות השניה; כשנתקלתי בהרוג האיטלקי הראשון. היו שם ארבעה מהם, קרובים זה לזה, והדם שזרם מתוכם הפך ארגמן ושחור ונקרש. לפנייהם היה צבע-שעווה לבן. הם היו אנשי-רגלים ובהסתכלי סביבי יכולתי לראות במרחק 50 יארד, למטה על המדרון, את האוהל בו הם השתכנו. הם היו לבושים סגינים אולם היו ללא כובעים או קסדות. הרהרתי בנפשי שהם בודאי רצו החוצה משנפתחה והתקפה ותחלו לטפס למעלה על מנת להגיע עדינו. לא יכולתי לקבוע מאיזה מקום הם נורו, אולם בהיות הארבעה מוטלים כה קרובים זה לזה, נראה שגורו ע"י כלי אוטומטי.

ברדתי בדרכי עברתי ליד האוהל שלהם. היה זה אוהל רחבי-מידות בעל יריעות חומות-בהירות וקרקעיתו בפנים היתה מכוסה בשכבה עבה של קש. החיילים שהרגו אותם כנראה נכנסו לתוך אוהל האיטלקים ברדפם אחרי אחרים ובעטו במוודה והפכה על פיה. ערימת בגדים וניירות היתה מפוזרת על הקרקע, ומעליה, כשפניה למעלה, היה מונח תצלום. היתה זו תמונת אחד האיטלקים

מתפוצצים לפתית-עשן — מאות פתית-עשן אפורים-כהים — לפני, מעל, מלמטה ובתוך מיבנה להקת-המטוסים הגרמנית. הגרמנים המשיכו לטוס ישר בדרכם. משנמצאו האוירונים מעל למטרד, על ראש-הגבעה עליה נמצאנו אנחנו, נדם הכל והחיי-לים שישנו אותה שעה התעוררו, וכולנו צפינו בדומיה. חזרה אלי אותה התחושה הנושנה שכה היטבתי לזוכרה מלונדון וצ'ונקינג ומוסקבה. אותה השאיפה הנואשת עד למכאוב לראותם מושמדים מתחת לשמי הקרקע. נראה היה שהאש שניתכה מהמישור הכפילה את עוצמתה.

כעבור שלושים דקות גז וחלף הכל. שני רבדי האוירונים חגו בקשת גדולה, בעודם מוסיפים לתמרן ולעכס. כשהם מתרחקים משדה-המערכה ומאנתו הלאה, הם סובבו את קצה המישור הירי-חיקו הלאה מעל לאגם-המלח הרחוק, ואחר כך בעלמו מן העין.

הם הופיעו בשעות אחר הצהריים, אולם רק פעמים. על האבידות והנוק נדע לי רק למחרת: — שני תותחי 105 מ"מ הוצאו מכלל שימוש ו-9 מכוניות ומכוניות-גדר שונות נהרסו. איש לא ידע את הסיכום המדוייק של הנפגעים. הם היו רבים, רבים יותר מאלה שנגרמו עקב הפגזת-התותחים. אולם ההתקדמות לא הופסקה, ובשעת אחה"צ כבר צברה חמשה או ששה מיל.

עתה היה הגיא שלנו רוחש-חיים מחיילים אמריקניים. חיל-הרגלים הדביק אותנו מזה כבר, והם טרדו עתה לבדוק את השטח, ולהיווכח כי אכן "נקי" הגו. שורות של "מתגרי-קרב" צפופות למדי סרקו אותו, וירדו מגבעה אחת לשניה; הם לא היו מוכנים להסתכן, נוכח אפשרות של נסיונות האיטלקים, "להעמיד פני מתים".

משחזרתי הצטרפתי לקפיטן הנרי היתה השעה אחרי שלוש. השמש עברה בעקבות הירח, בקשת רחבה על פני השמים. אולם היא היתה עדין תלויה גבוה. למרגמות שלנו לא נותר עוד מה לעשות. האנשים פרקו אותן, והסרגינטיים יצאו לאסוף את האנשים שהתמהמהו. "בני ה-155 מ"מ" עדין הור-סיפו לירות מעל לראשינו, אולם עתה התפוצצו הפגזים במרחק רב מאתנו וקולתייהם נשמעו אך כהדים קלושים.

חומת-האבן, שמאחוריה רבצנו בבוקר, לא היתה עתה אלא דבר-ימה שאפשר לשבת עליו, כשהרגלים שמוטות על פני חזיתו, ולהסתכל ממנו אל כיתות-ההטיהור, העוסקות במלאכתן על פני

עוד מאה-יארדים אחת ואני כבר נמצאתי על הדרך. לא היה כל צורך לשלוח לקרוא למגלי-המוקשים שלנו, כי בהגיענו לדרך פגשנו בפלוגת-מהנדסים אחרת, שהתקרבה מעם הדרך הראשית. והאנשים שהלכו בראשה הניפו את מגלי-המוקשים שלהם ממולם. בעוד שאנו עשינו דרכנו טפס וירוד, התקדמו הם דרך התיל. מאחורי האנשים שנשאו עמם את מגלי-המוקשים, היו אנשים אחרים מוציאים את המוקשים, והרחק יותר מאחוריהם נראו אלה שהיו מערמים, לצדה של הדרך, את המוקשים שכבר עשאו "משותקים". בעוד כמה דקות תהמה הדרך, שהיתה עד כה עזובה ושוממה, וממש תחנק מריב תנועת כלי-רכב.

קפיטן הנרי עבר על פני באמרו: "אני חחר על מנת להביא את 'הציי-הוחל'." מכוניות-המשא הראשונות שתעבורנה כאן תהיינה בגדר פתיון למטוסי-"שטוקא". יותר מדי צר כאן המקום. לכל הרחוקות. מכוניות-המשא אינן יכולות לסטות הצדה מן הדרך — זה "שטוקא" יודעים זאת.

אכן, "הציי-הוחל" הם שהיו בשבילנו אמצעי-ההגנה האנטי המטוסי המצוי-אל-היד ביותר. הקפיטן השאיר אותי עם יתר הקצינים בכדי שנת זיק את האנשים מרוכזים ונתכה להוראות הבאות מקולונל צייטנדן. הסתכלתי סביבי. מכל מה שלמדתי מתוך הספרים, יכולתי להסיק שקפיטן הנרי צדק לחלוטין כשאמר, שעמק זה כמוהו כפתיון למטוסי-"שטוקא". במדבר או על פני מים שור, יכולים כלי-רכב להשגיח במפציצי-ציליה ממרחק רב ולהתפזר לכל הכיוונים לפני שהמפציץ יספיק לכוון כיאות את מטען פצצותיו. אולם בגיא כגון זה יהא עלינו לסמוך — במקרה שנותקף — על עצמת-האש שלנו.

קפיטן הנרי לא היה האיש שיהג קמצנות בעצמת-אש. הוא חזר לא עם "הציי-וחל" אחד אלא עם כל השלושה. ולאחר שהם דרשו ונעו, תנו-עות-וחל, מעל פני הדרך והלאה, אל מעלה ה"כתפים" הצרות שבכל אחד מצדדי ההר שמשני עבריה — הרגשנו עצמנו בטוב ובטוחות. כיתה אחת, שתי כיתות, פלוגה בבת-אחת, — הגיעו עדינו הרינג'רים על מנת להצטרף אלינו. הם שכבו על הסלעים קצת בנפרד מאתנו, הסתדרו בנוחות ונרדמו לישון. הם היו ראויים למנוחה שאותה ביקשו.

ההרוגים, בה הוא מצולם כשהוא לבוש כטרון, במכנסי-לבד לבנים ובחליפה המהודקת בגובה המתניים. חזותו היתה שחצנית ומתפארת ביהירו-תה. ליד התצלום היה מונח ספר שבכריכתו היה טבוע חותם הסמל הפשיסטי. התמונה בודאי צולמה כשגם הפשיזם וגם החייל, שמסר למענו את חייו, היו עדין צעירים יותר. בקצה-נתיבו של הפשיסט הזה היתה מיטת קשי-מזוהם וקורטוב מהאימים שהוא כה אהב להטיל על האחרים.

נמוך יותר על מדרון הגבעה, נתקלתי בעמדת-חוחה איטלקית להגנה אנטי-טנקית. היא נחפרה, כמעט עד לבלתי השגה בה, אל תוך הקרקע הנוקשה. והאדמה שנשפכה מתוך החפירה היוותה מעין אצטבה קטנה, ותל-חזה. התוחה היה קבוע בנמוך יותר, מאחורי אותה סוללה קטנה, כשבריהו מופנה אל תוך מדרון ההר שמאחוריו. המקום עבירו נבחר בחירה מושלמת, כך שיוכל לחלוש על הדרך ועל מבואות הגיא. מן הדרך שהשתרעה למטה יקשה להבחין בו, ועוד יותר יקשה לפגוע בו. הרינג'רים בראי פרצו אל העמדה הזאת מלמעלה, כמוני. לאורך שני קירותיו של הבור, בו ניצבו האנשים שירו בתותח, נמצאו ארגוני-תחמושת — פתחים, אולם שטרם השתמשו בהם. התותחנים, לא היה סיפק בידיהם לירות גם יריה אחת.